

PS2 Kehittyvä ihminen

ZjUtDP (Edita)

a.

b.

c.

d.

e.

f.

g.

h.

Oma kehitykseni?

Millaisia olitte 3-5-vuotiaana?
Entä 12-vuotiaina?

Millaisia muutoksia teissä on
tapahtunut sen jälkeen?

Kokemuksia eri ikäisistä

- Keskustele parin kanssa...
 - Tunnetko jonkun vauvan?
 - Oletko joskus ollut lastenhoitajana?
 - Mikä on varhaisin muistosi lapsuudesta?
 - Muistatko ensimmäisen koulupäiväsi?
 - Onko sinulla sisaruksia?
 - Onko sinulla elossa olevia isovanhempia?
 - Viihdyitkö yläkoulussa? Miksi?
 - Haluaisitko olla jo aikuinen? Miksi?

Kurssin tavoitteet

- osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta
- osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun
- osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa
- osaa antaa esimerkkejä sosialisaaion ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen
- ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta
- perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä
- osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.

Keskeiset sisällöt

- Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana
 - perimän merkitys
 - kypsyminen ja oppiminen
 - herkkyykskaudet
 - plastisuuden merkitys kehityksessä
- Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa
 - varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
 - temperamentti
 - minuus ja minäkäsitys
 - tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely
 - vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot
- Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa
 - kieli ja ajattelu
 - toiminnanohjaus
- Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana
 - henkilökohtainen identiteetti
 - sosiaalinen identiteetti
 - kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti
 - sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus
- Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus
 - erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen
 - vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys
- Psykologinen tutkimus
 - kaksos- ja adoptiotutkimus
 - pitkittäis- ja poikittaistutkimus
 - esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista

Moduulin suoritus

- Minä-kansio/Kuvitteellisen lapsen tarina kurssin aikana
- Välikokeet?
- Vierailu/vierailija?
- Koeviikolla
 - koe?
 - elokuva? + soveltava essee/keskustelu

Tuntityöskentely ja tuntitehtävien tekeminen on osa kurssin suoritusta ja jatkuvaa arviointia. Se vaikuttaa kurssin arvosanaan.

- Mitä odotan kurssilta?
- Millaista arvosanaa tavoittelen?
- Millaisista työtavoista pidän?
- Miten haluaisin, että kurssi arvioidaan?
- Muuta, mitä minusta on hyvä tietää (esim. minulla on lukihäiriö)

Pohdi ryhmässä

- Mitkä asiat ovat mahdollisesti vaikuttaneet kuvassa olevien ihmisten kehitykseen?
- Mitkä asiat vaikuttavat edelleen kuvassa olevien ihmisten kehitykseen?
- Miten ihmisen kehitykseen voi vaikuttaa ulkoapäin?
- Entä voiko perimään vaikuttaa? Perustele ajatuksesi.
- Voiko yksilö itse vaikuttaa omaan kehitykseensä? Perustele ajatuksesi.

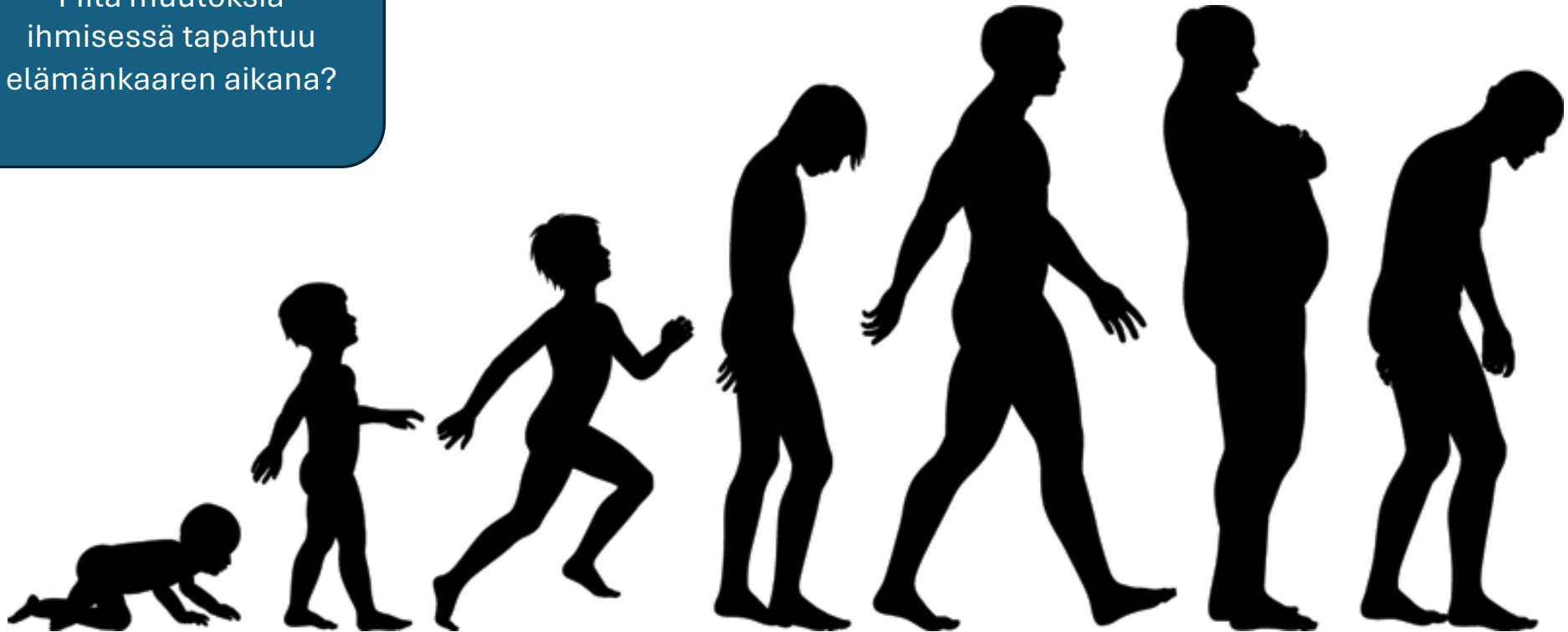

https://www.youtube.com/watch?v=JROPJDGDNIM&AB_CHANNEL=ANTHONYCERNIFEILIO

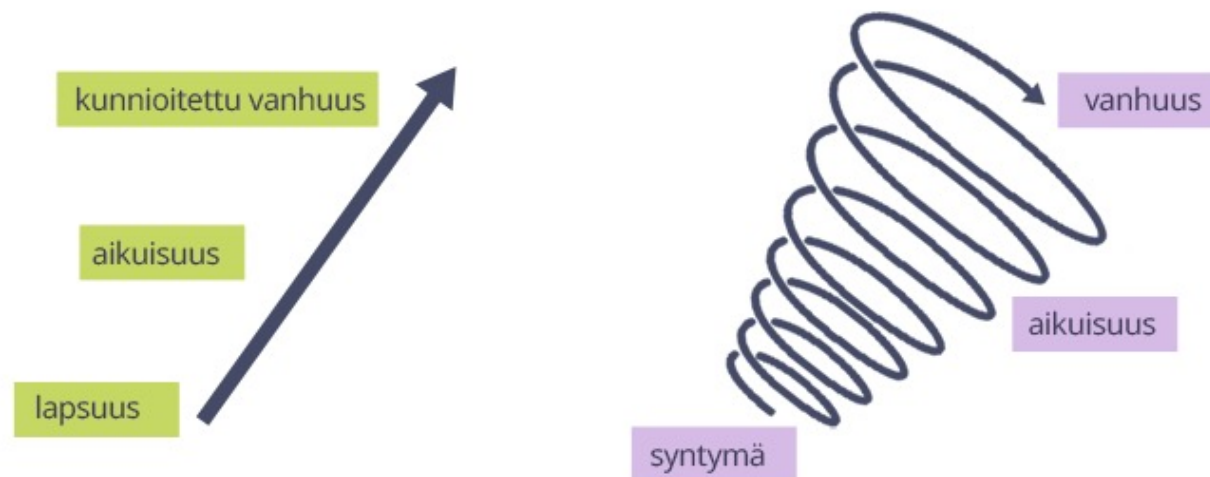
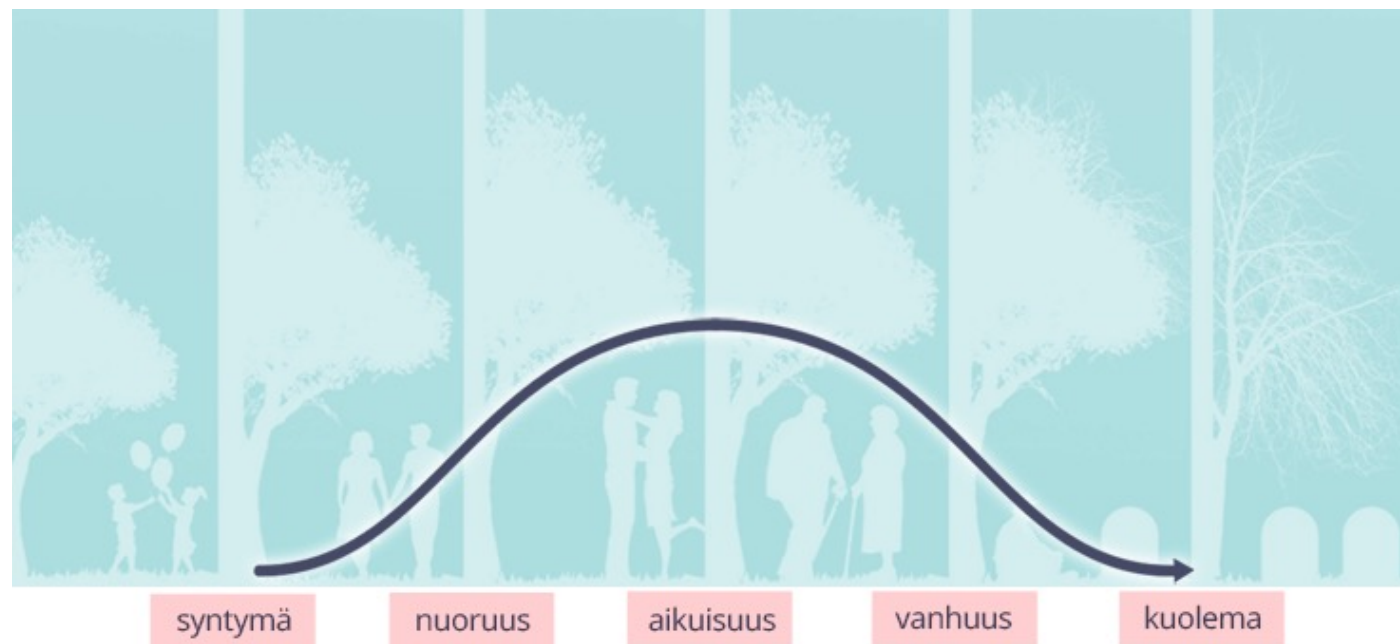
<https://www.youtube.com/watch?v=YFOP0ITMUEG>

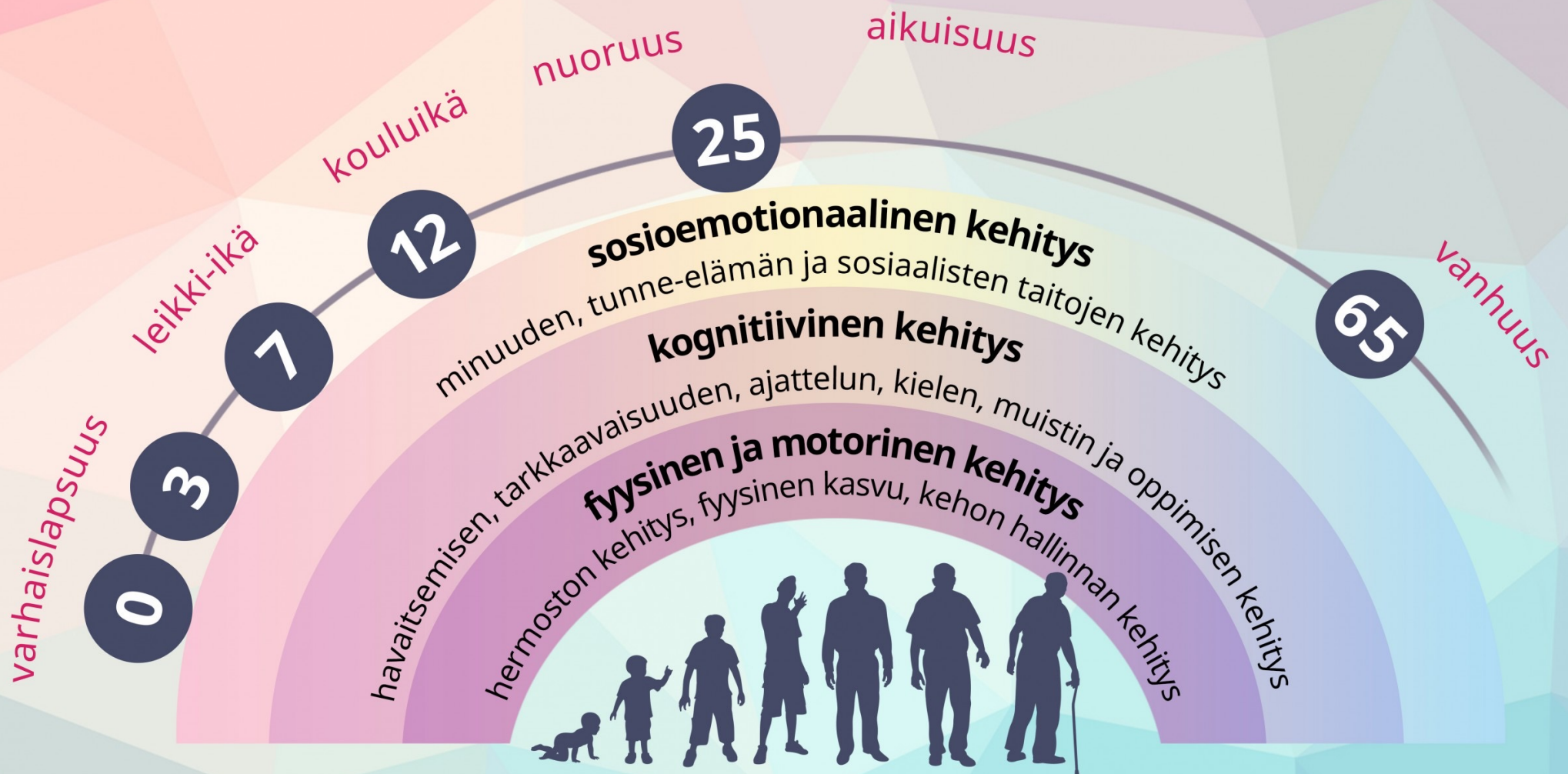
Elämäнкаari

Mitä muutoksia
ihmisessä tapahtuu
elämäнкаaren aikana?

Elämäkulusta on olemassa erilaisia malleja eri kulttuureissa.

Tutustu elämänhistoriaan!

- Tutustu jonkun sinulle tutun julkisuuden henkilön elämänhistoriaan. Henkilö voi olla esimerkiksi urheilija, muusikko, näyttelijä, poliitikko tai muu tunnettu henkilö.
- Etsi vastauksia seuraaviin kysymyksiin:
 - Millainen oli henkilön lapsuudenperhe?
 - Mitä tiedetään vanhempien suhtautumisesta häneen?
 - Onko tietoa heidän kasvatustyylistään (s. 19)?
 - Millainen oli yhteiskunnallinen tilanne lapsuudessa tai nuoruudessa?
 - Miten ympäristö tuki tai ei tukenut henkilön lahjakkuutta?
 - Miten henkilö itse suhtautui lahjakkuuteensa?
 - Milloin ja miten erityinen osaaminen tuli esiin?
 - Tukiko etä- tai lähiympäristö (s. 20) tällaista osaamista?
- Aikaa n. 30 min. Luokassa esitellään pienessä ryhmässä! 😊

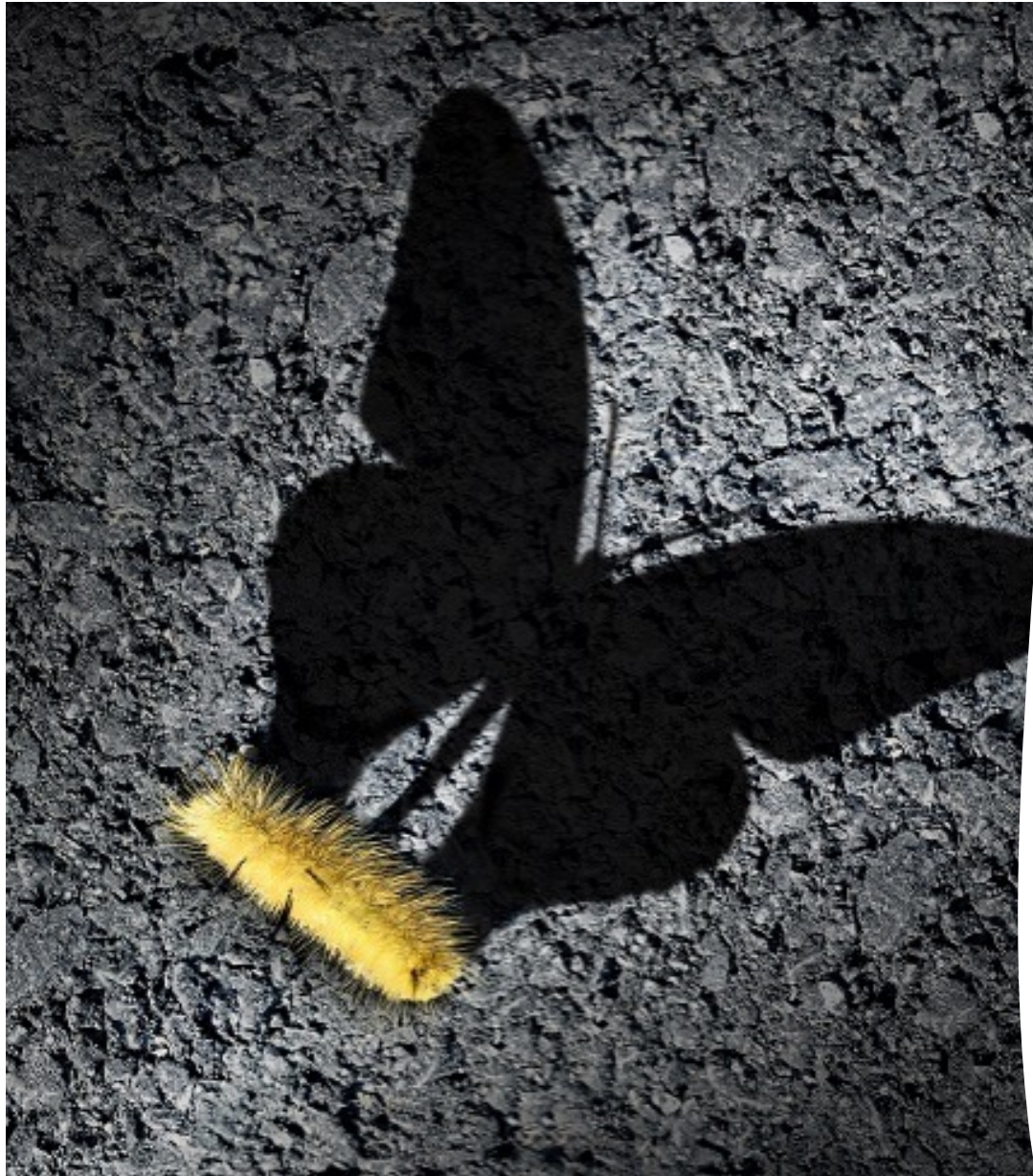

Erik H. Erikson: Psykososiaalisen kehityksen teoria (s. 56- 57)

Kaikki ihmiset kehittyvät vaiheittain kahdeksan kehitystehtävän kautta. Ympäristö olettaa yksilön pyrkivän tiettyssä ikävaiheessa tiettyihin päämääriin. Jos tavoitteet eivät toteudu, herää kielteisiä tunteita ja myöhempi elämä hankaloituu.

Tutustu teoriaan monisteen avulla. Pohdi, miten kehityskriisit ovat näkyneet omassa elämässäsi / äskeisen julkkiksen elämässä. Etsi esimerkki ainakin kolmesta kriisistä!

Kehitys on muutosta

- **Kehitys** on tietyn ajan kuluessa tapahtuvaa muutosta myönteiseen tai kielteiseen suuntaan.
 - Kehittyminen fyysisesti, motorisesti, kognitiivisesti ja sosio—emotionaalisesti läpi elämän
 - **Kehitystehtävät:** tietyllä ikäkaudella ominaiset haasteet ja odotukset
 - Kehityksessä sekä **jatkuvuutta** että **epäjatkuvuutta**
- Itsestään tapahtuva **kypsyminen** ja aktiivinen **oppiminen** vievät kehitystä eteenpäin.
- Kehittyminen tapahtuu aina jossain **ympäristössä**, mutta myös ihmisen **biologinen perimä** vaikuttaa kehitykseen.
 - **lähiympäristö** (esim. perhe) ja **etäympäristö** (esim. kulttuuri) vaikuttavat kehitykseen
 - **epigenetiikka** = ympäristö vaikuttaa geenien ilmenemiseen

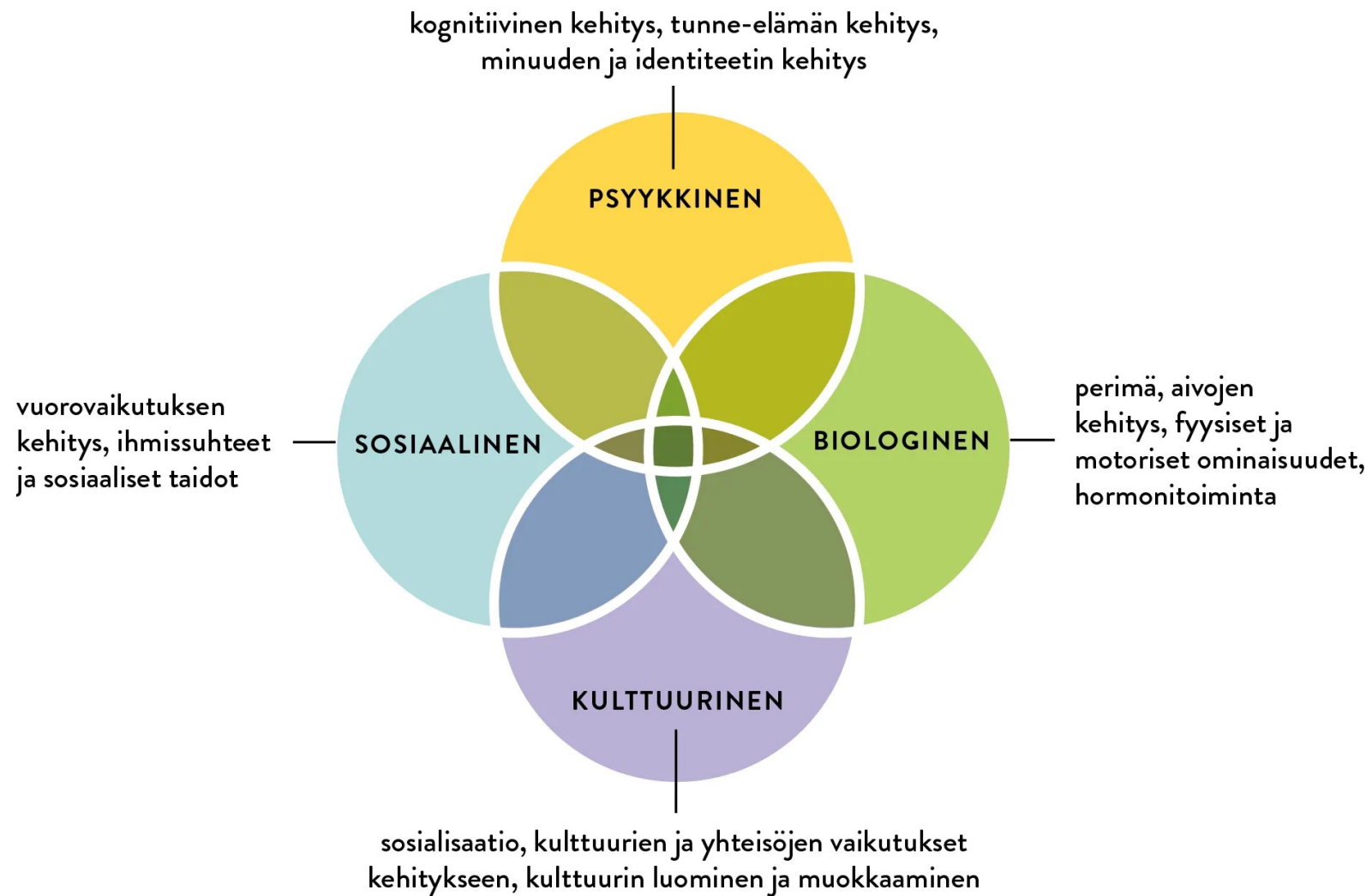

Kertaus

- Mitä on kehityopsykologia?
- Miten ikäkaudet voi jaotella?
- Mikä on kehitystehtävä?
- Mitä ovat lähi- ja etäympäristö?

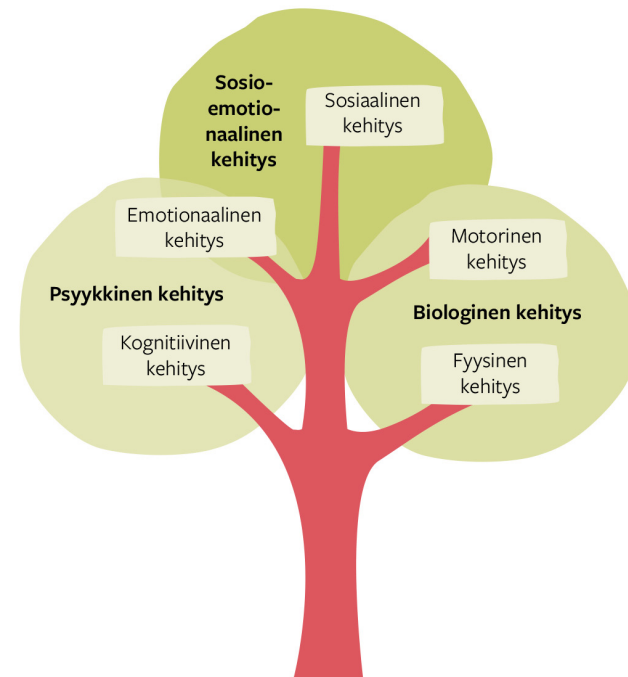
Tänään aiheena

- Miten ja miksi kehitystä tarkastellaan psyykkisestä, sosiaalisesta, biologisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta?
- Miten kehitystä tutkitaan?
- Mitä tarkoittaa pitkittäistutkimus? Mitä tarkoittaa poikittaistutkimus?
- Mitä on kaksostutkimus? Mitä sillä voidaan selvittää?

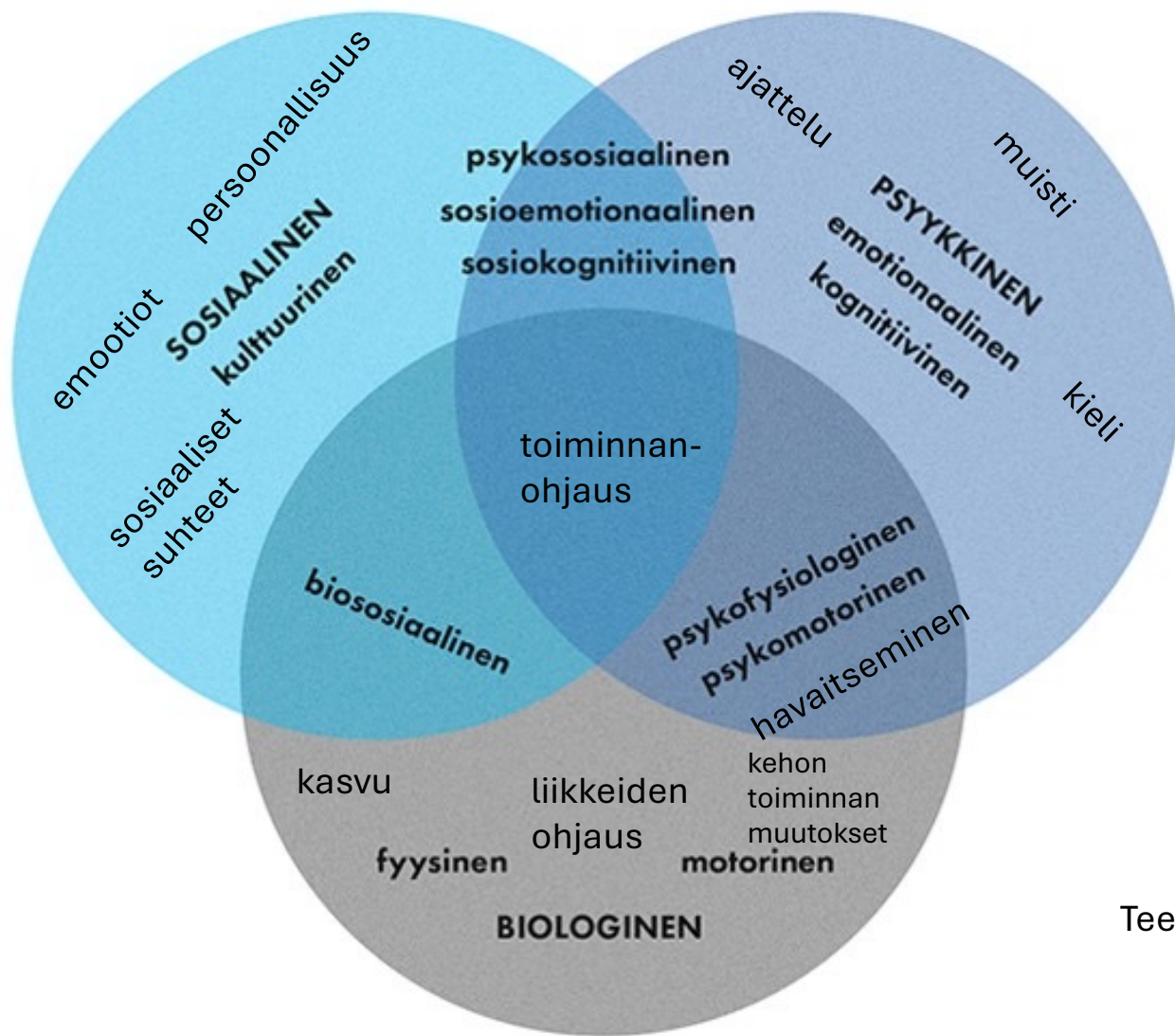

Mihin kehityksen osa-alueisiin seuraavien asioiden kehitys liittyy?

1. Orkesterissa soittaminen
2. Anteeksi pyytäminen
3. Potalla käyminen
4. Kehityspsykologisten teorioiden ymmärtäminen
5. Salaisuuksien säilyttäminen
6. Kertotaulun oppiminen
7. Omien tunteiden tunnistaminen
8. Oppitunnilla keskittyminen
9. Itsetunnon vahvistuminen
10. Jalkapallon pelaaminen

Tee s. 41 t. 1 ja 3.

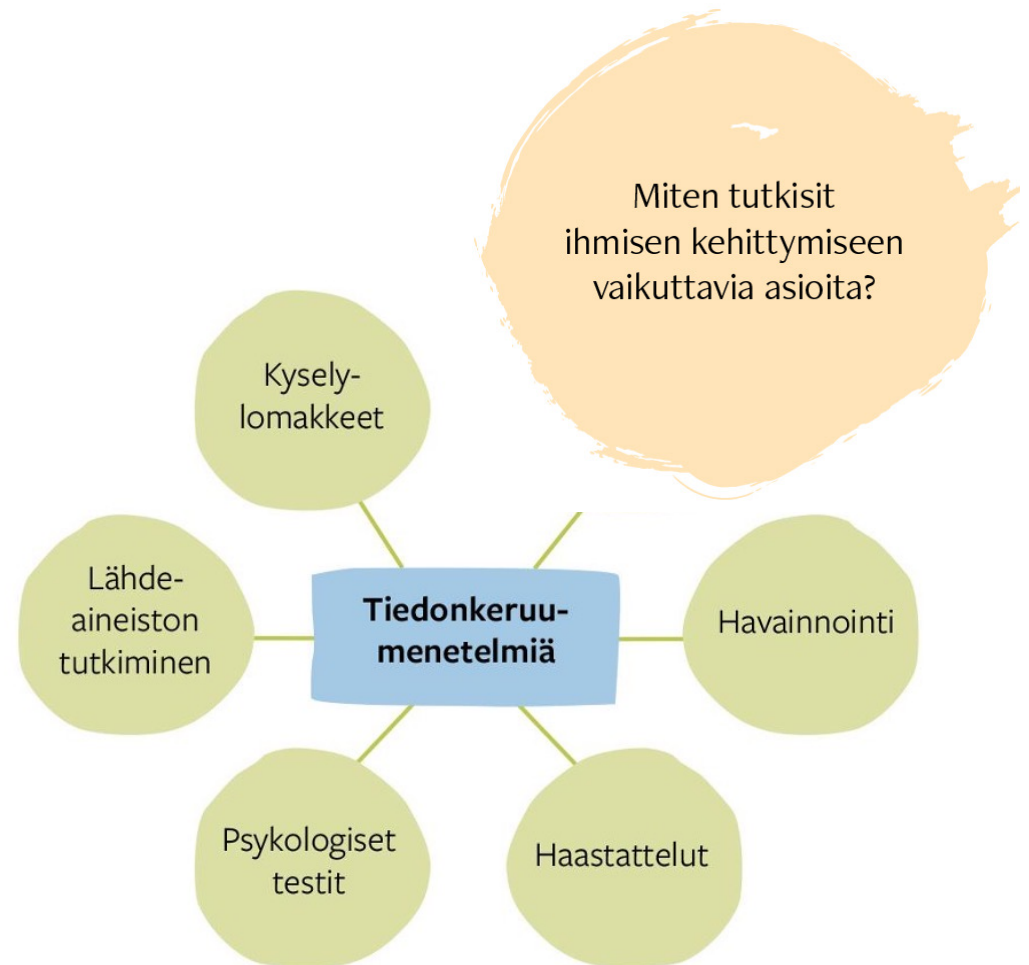

Tee s. 41 t. 1 ja 3.

PSYKOLOGIAN TUTKIMUSOTTEET

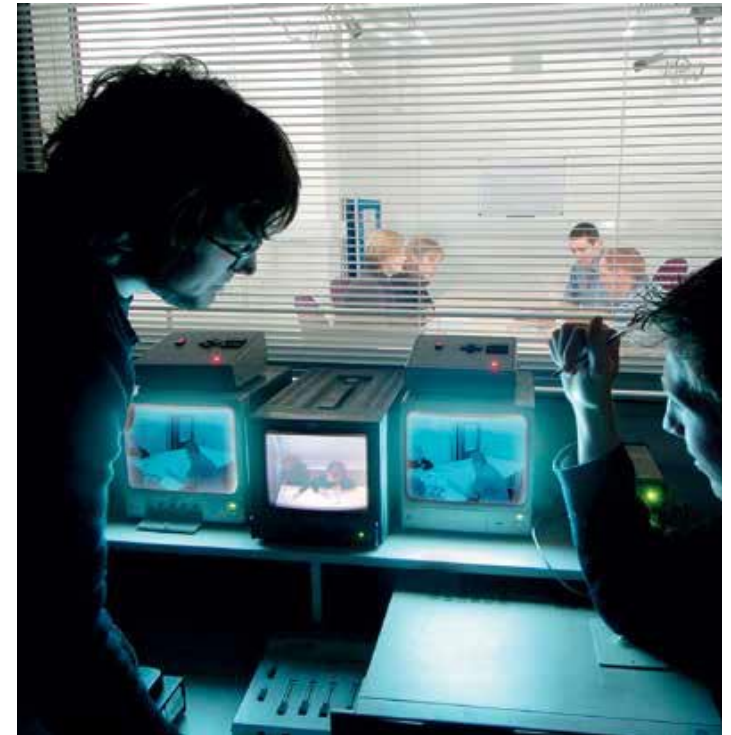

Tutkimusotteiden hierarkia pohjaa siihen, kuinka selitysvoimaista tietoa niillä saadaan. Mikään tutkimusote ei ole sellaisenaan muita parempi, vaan otteet soveltuvat eri tutkimuskysymyksiin. Yhdessä tutkimuksessa voidaan käyttää useampaakin tutkimusotetta.

Havainnointiharjoitus

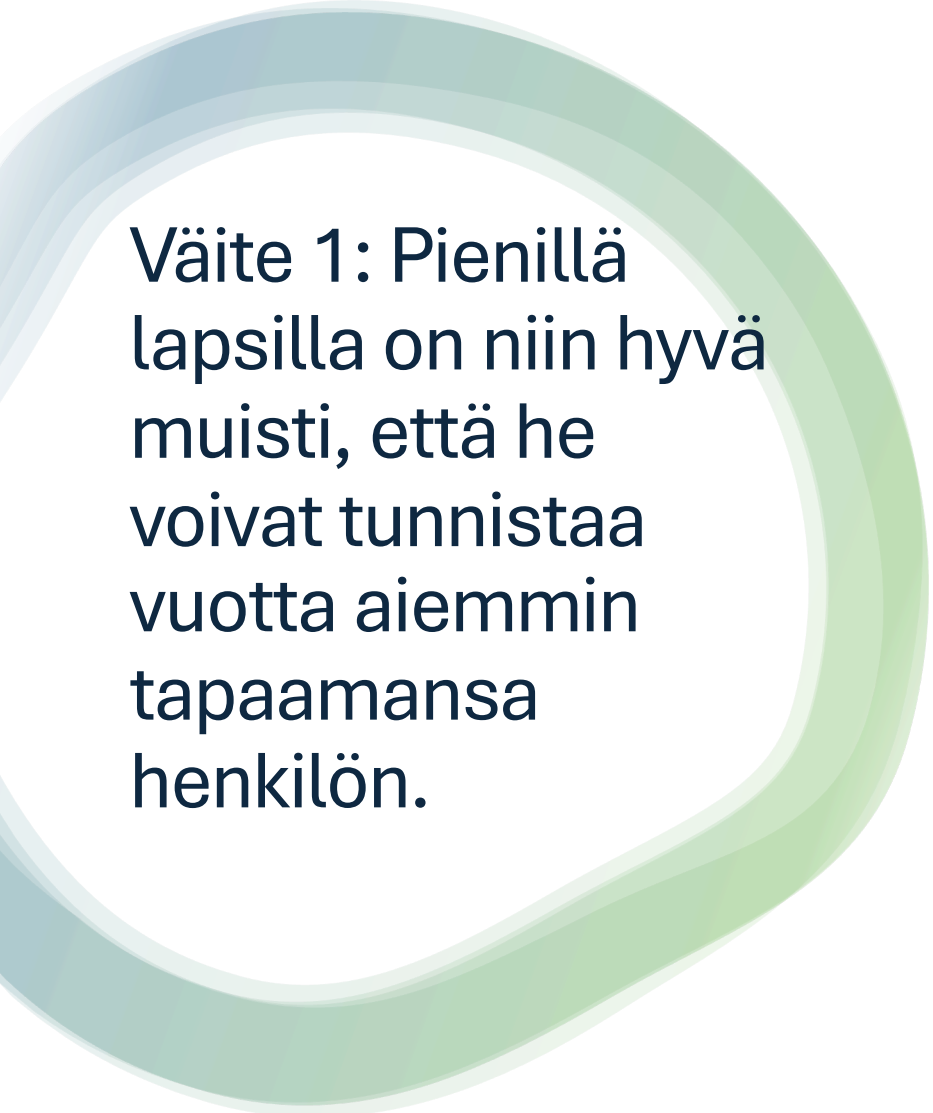
- Katso video lasten leikeistä.
- Tee mahdollisimman tarkkoja muistiinpanoja lasten toiminnasta ja käyttäytymisestä:
 - Mitä kukin lapsi tekee?
 - Miten lapset ovat vuorovaikutuksessa?
- Vertaa muistiinpanojasi toisen opiskelijan muistiinpanoihin.

Ryhmäpohdinta

Pohtikaa pienissä ryhmissä, ovatko seuraavat kehityspsykologiaan liittyvät väittämät totta vai tarua. Miten voisit tutkia väitteiden paikkansapitävyyttä?

1. Pienillä lapsilla on niin hyvä muisti, että he voivat tunnistaa vuotta aiemmin tapaamansa henkilön.
2. Vauvat erottavat ihmisen zombista.
3. Vauvat osaavat teeskennellä itkua saadakseen haluamansa.
4. Vauvat pitävät Picasson taiteesta.
5. Huonotuulisina ihmiset kokevat olevansa iältään vanhempia.

Väite 1: Pienillä lapsilla on niin hyvä muisti, että he voivat tunnistaa vuotta aiemmin tapaamansa henkilön.

- Taaperot voivat erään tutkimuksen mukaan tunnistaa jopa vuotta aiemmin tapaamansa henkilön: 3-vuotiaille näytettiin kahta videota rinnakkain, joissa kummassakin esiintyi eri tutkija. Toisen tutkijoista nämä taaperot olivat tavanneet vuotta aiemmin. Taaperot katselivat pidempään sitä videota, jossa esiintyi heille tuntematon tutkija. Tätä on pidetty merkinä siitä, että vauva tai taapero kokee jonkin asian uutena. Varhaisista vuosista ei kuitenkaan yleensä jää pitkäkestoisia muistoja myöhemmille vuosille.
- Lähde: Kingo et al. (2014). Three-year-olds' memory for a person met only once at the age of 12 months: Very long-term memory revealed by a late-manifesting novelty preference. *Consciousness and Cognition*, 24, 49–56.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.concog.2013.12.011>

Väite 2: Vauvat erottavat ihmisen zombista

- Puolivuotiaille ja vuoden vanhoille vauvoille näytettiin kuvaa piirroshahmoista. Osalla hahmoista oli zombityyliset toljottavat silmät. Aikuisten tavoin vuoden vanhat lapset katselivat pidempään normaaleja kasvoja, mutta puolivuotiailla tätä eroa ei havaittu.
- Tutkijat arvelivat, että noin vuoden iässä ihminen alkaa vierastaa ”melkein ihmisen näköisiä” kasvoja. Monet pitävät esimerkiksi liian ihmismäisiä robotteja karmivan näköisinä tai vierastavat niitä tutusta olomuodosta huolimatta.

• Lähde: Lewkowicz, D., and Ghazanfar, A. (2012). The development of the uncanny valley in infants. *Developmental Psychobiology*, 54 (2), 124–132.
[10.1002/dev.20583](https://doi.org/10.1002/dev.20583)

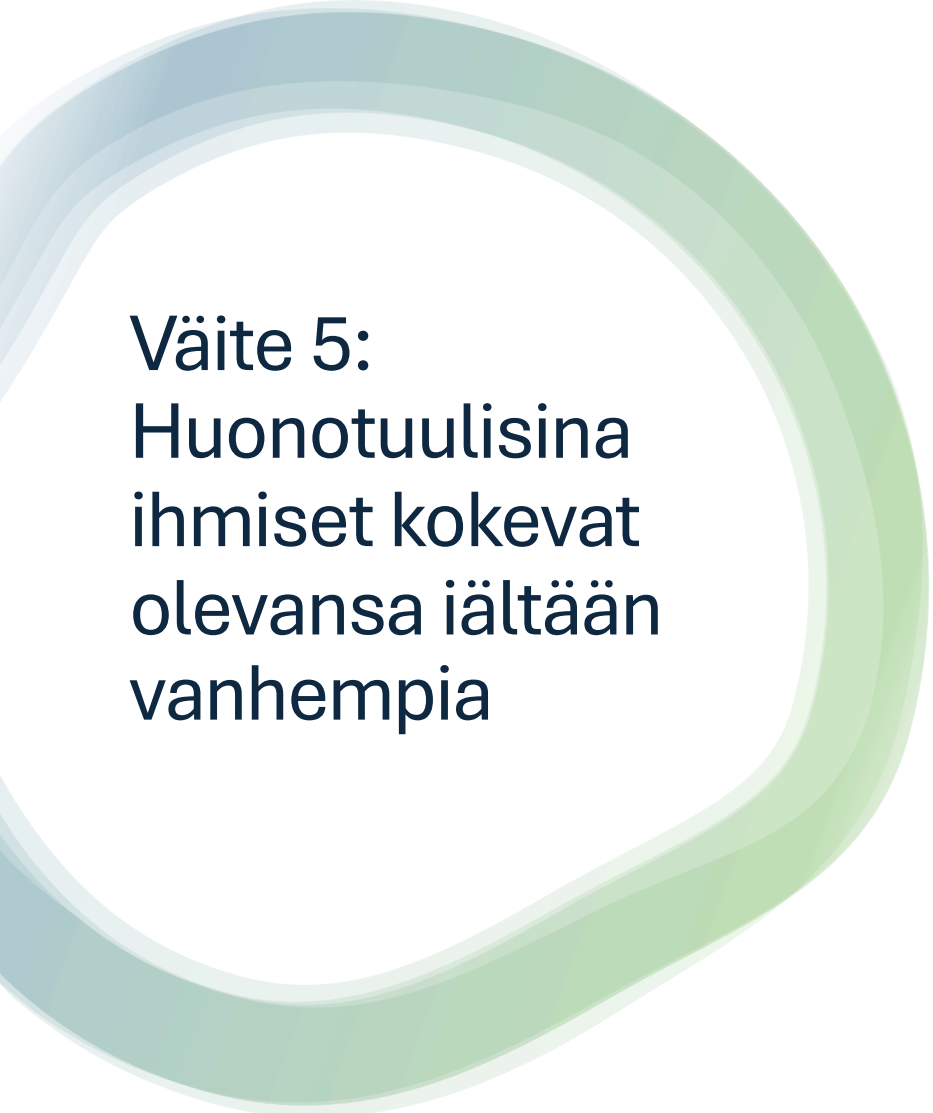
Väite 3: Vauvat osaavat teeskennellä itkua saadakseen haluamansa

- Japanissa tutkija havaitsi videomateriaalin perusteella, että yhdentoista kuukauden ikäinen vauva teeskenteli itkuaan.
- Vauvoja oli kuvattu tutkimusta varten kahdesti kuussa aina tunti kerrallaan. Yksi vauvoista näkyi selvästi nauravan ja hymyilevän kameran edessä. Yhtäkkiä vauva kuitenkin itki lyhyesti ja äkillisesti, sitten taas hymyili ja nauroi. Videolta kävi ilmi, että vauva vaikutti itkevän tarkoituksella saadakseen äitinsä huomion. Vauva nimittäin hymyili heti, kun hänen äitinsä tuli lähemmäs.
- Lähde: Nakayama H. (2013). Changes in the affect of infants before and after episodes of crying. *Infant behavior & development*, 36 (4), 507–12.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23732624>

Väite 4: Vauvat pitävät Picasson taiteesta

- Yhdeksän kuukauden ikäisille vauvoille näytettiin Monet'n maalauksia kunnes heidän havaittiin olevan tylsistyneitä ja tottuneita taiteilijan töihin. Tämän jälkeen heille näytettiin Picasson maalauksia.
- Kun sama toistettiin toisinpäin, eli vauvoille näytettiin ensi Picassoa ja sitten annettiin mahdollisuus katsella Monet'n maalauksia, vauvat valitsivat edelleen Picasson taiteen. Tutkijat eivät keksineet ilmiölle syytä, mutta se liittyy mahdollisesti Picasson taiteen erityispiirteisiin.
- Lähde: Cacchione, T., Möhring, W., and Bertin, E. (2011). What is it about Picasso? Infants' categorical and discriminatory abilities in the visual arts. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*. 5(4), 370–378. [10.1037/a0024129](https://doi.org/10.1037/a0024129)

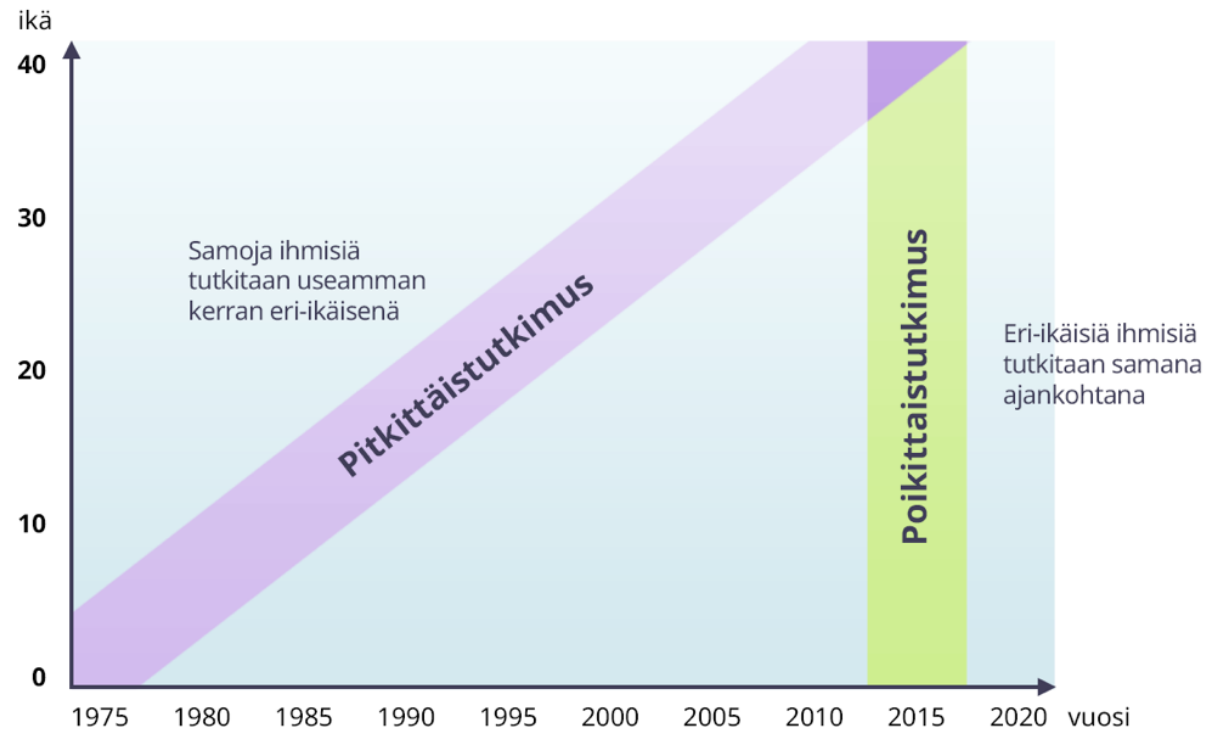

Väite 5: Huonotuulisina ihmiset kokevat olevansa iältään vanhempia

- Tutkimuksessa selvitettiin, miten ihmiset kokevat oman ikänsä ja miten kokemus vaihtelee päivittäin. Tutkimuksessa 60–96 vuotiaita pyydettiin raportoimaan päivittäin kysymyslomakkeella terveyttään, päivittäisiä stressitekijöitä ja mielialaa sekä sitä, miten vanhaksi he kokivat itsensä.
- Tutkijat havaitsivat, että niinä päivinä kun tutkittavat kertoivat olevansa hyväntuulisia, he myös arvioivat kokevansa itsensä nuoremmiksi kuin niinä päivinä, jolloin he olivat huonotuulisia. Tutkijoiden mukaan subjektiivisesti koettu ikä saattaa siis vaihdella päivittäin terveyden ja hyvinvoinnin mukaan.
- Lähde: Kotter-Grühn, D., Neupert, S., & Stephan, Y. (2015). Feeling old today? Daily health, stressors, and affect explain day-to-day variability in subjective age. *Psychology & Health*, 30(12), 1470–1485. [10.1080/08870446.2015.1061130](https://doi.org/10.1080/08870446.2015.1061130)

Pitkittäistutkimus - poikittaistutkimus

- Kehityopsykologisessa tutkimuksessa vertaillaan usein eri ikäryhmiä.
- Mitä hyötyjä ja ongelmia on...
 - pitkittäistutkimuksessa?
 - poikittaistutkimuksessa?
- Laadi taulukko s. 28-30 avulla.

Jättimäinen tietopankki kokoaa tiedot 200 000 suomalaisesta lapsesta

Hyvinvointi | Uuden tietopankin avulla on mahdollista tutkia, millaiset politiikkatoimet parantavat ihmisten hyvinvointia, hankkeen johtaja sanoo. Vanhemmat voivat kieltää tietojen käyttämisen tietopankissa.

Kaikki tänä vuonna Suomessa syntyvät lapset pääsevät osaksi suurta tutkimusaineistoa. Samoin kolme seuraavaa ikäluokkaa. Kuva: Veera Visapää / Janakkalan Sanomat

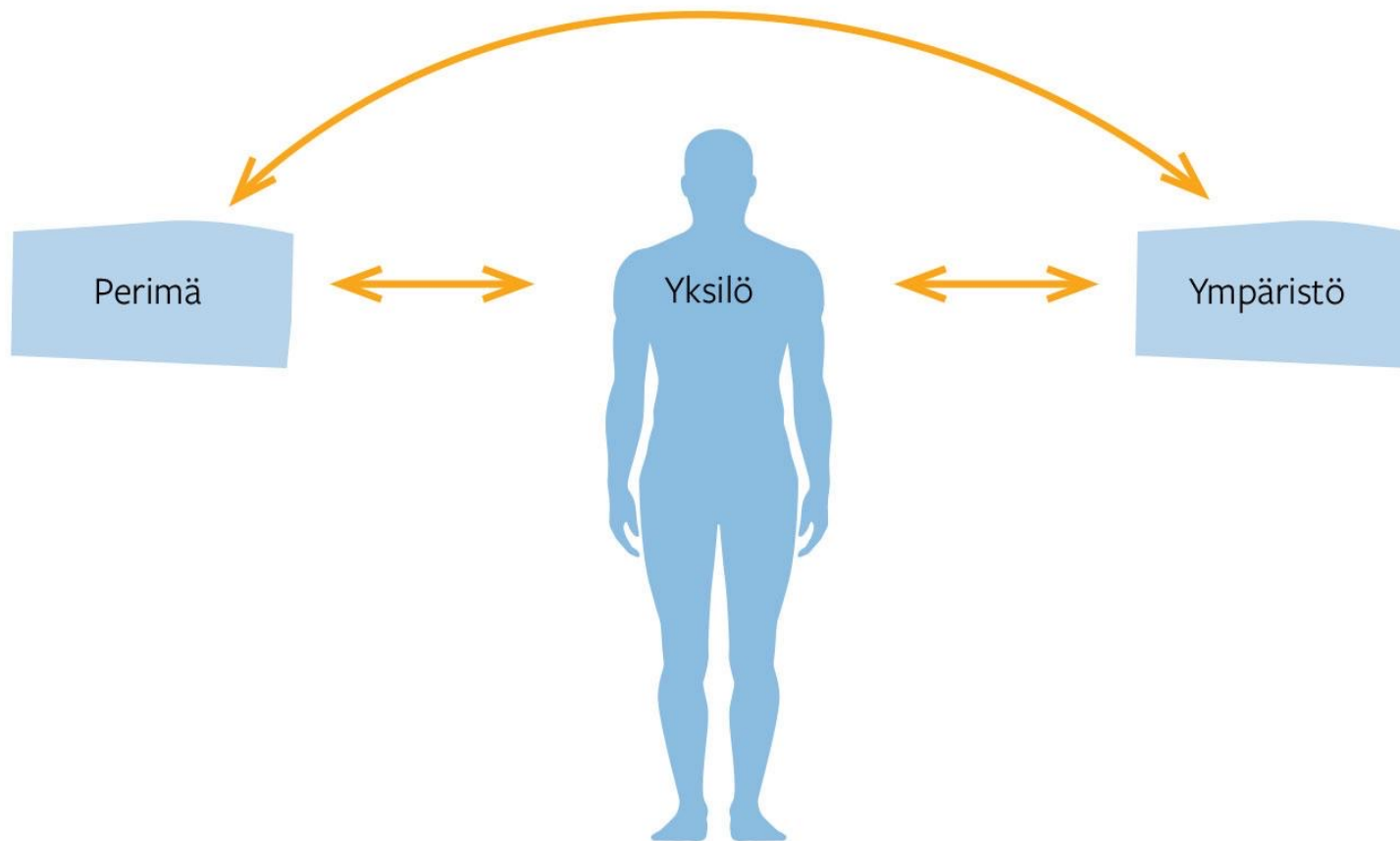
Syntymäkohortti on ryhmä ihmisiä, jotka ovat syntyneet tietyssä ajanjaksona, esimerkiksi tiettyinä vuosina. Heitä seurataan pitkällä aikavälillä erilaisten rekisteriaineistojen, kyselyiden ja näytteiden kautta. Suomessa erilaisiin rekistereihin tallentuu laajasti tietoa kaikista kansalaisista: lääkärin tekemät diagnoosit ja lääkeresepit, käydyt koulut, avioliitot ja -erot, lasten syntymät ja Kelan etuudet.

Lapsesta aikuiseksi: Elämänkaaren aikana muotoutuvat yksilölliset kehityspolut elämänsiirtymiin 60-vuotiaana (LAKU/TRAILS)

Elämänkaaren aikana muotoutuvat yksilölliset kehityspolut elämänsiirtymiin 60-vuotiaana (TRAILS) on Lapsesta aikuiseksi -tutkimuksen (LAKU) uusi vaihe. Tässä tutkimusvaiheessa tarkastellaan erityisesti mielen hyvinvointia ennakoivia tekijöitä ja mekanismeja noin 60-vuoden iässä alkavan myöhäisen aikuisiän vaiheessa. Tarkastelun kohteena ovat sekä ikävaiheeseen liittyvien siirtymien, kuten eläköitymisen tai sen ennakkoinnin, isovanhemmuuden, terveyshuolien ja vapaa-ajan aktiviteettien yhteydet hyvinvointiin. Lisäksi selvitetään persoonallisuuden, varhaisemman kehityksen ja yhteiskunnallisten vaatimusten roolia näissä yhteyksissä.

Kuuluisia pitkittäistutkimuksia

- **Lapsesta aikuiseksi (LAKU)** alkoi Jyväskylän yliopistossa vuonna 1968. Tutkimus on jatkunut samojen henkilöiden seurantana yli 40 vuotta.
- **Dunedinin pitkittäistutkimus:** seurattu Uudessa-Seelannissa Dunedinin kaupungissa vuonna 1972 syntyneitä lapsia koko heidän elinikänsä ajan.

Kumpi vaikuttaa enemmän yksilön kehitykseen, perimä vai ympäristö?
Miten tätä voisi tutkia?

Samat olosuhteet voivat vaikuttaa eri lapsiin eri tavoin!

- ns. **voikukka-orkidea – hypoteesi**: “Sopeutuvat ja sitkeät voikukkalapset pääsevät nopeasti yli hankalista tilanteista, mutta orkidealapsille jäävät stressin aiheuttamat kortisolitasot pitkäksi aikaa korkealle ja aiheuttavat monenlaista hankaluutta.”

Onko lapsesi orkidea vai voikukka? Lapset sietävät stressiä eri tavoin

Kasvatatko herkkää, vaikeahoitoista kukkaa vai rehottavaa rikkaruohoa? Lapsen persoonatyyppin tunteminen on tärkeää.

JAA

TALLENNA

KOMMENTIT

Herkkä orkidea vai sitkeä voikukka? Lapsi voi olla myös jotain siltä väliltä. KUVA: ALL OVER PRESS, COLOURBOX

Anu Karttunen

7.9.2017 16:32

Orkideat ovat alttiita kasvuympäristössä tapahtuville muutoksille: epäsuotuisissa olosuhteissa ne kärsivät, hyvässä hoivassa taas puhkeavat kukkaan. Voikukka taas rehottaa iloisesti, oli kasvupaikka sitten nurmikentällä tai vain kolo asfaltissa.

Yhdysvaltalainen lastenlääkäri ja tutkija **W. Thomas Boyce** on jakanut lapset orkideoihin ja voikukkiin kuvatakseen sitä, miten perimä vaikuttaa temperamenttiin ja stressiherkkyyteen. Esimerkiksi Ruotsissa puhutaan voikukkalapsista (*maskrosbarn*), kun halutaan kuvata, miten joku on pärjännyt elämässä vaikeista kasvuolosuhteista huolimatta.

Katso video ja pohdi

- Katso Nancy L. Segalin TED-video kaksostutkimuksista.
- Pohdi parin kanssa:
 - Miksi kehityspsykologiassa tutkitaan kaksosia?
 - Mitä kaksostutkimuksissa on saatu selville?
 - Mikä tutkimusten mukaan vaikuttaa lapsen kehitykseen: perimä vai ympäristö?
 - Mitä ongelmia voi liittyä kaksostutkimuksiin?

Kaksostutkimus - adoptiotutkimus

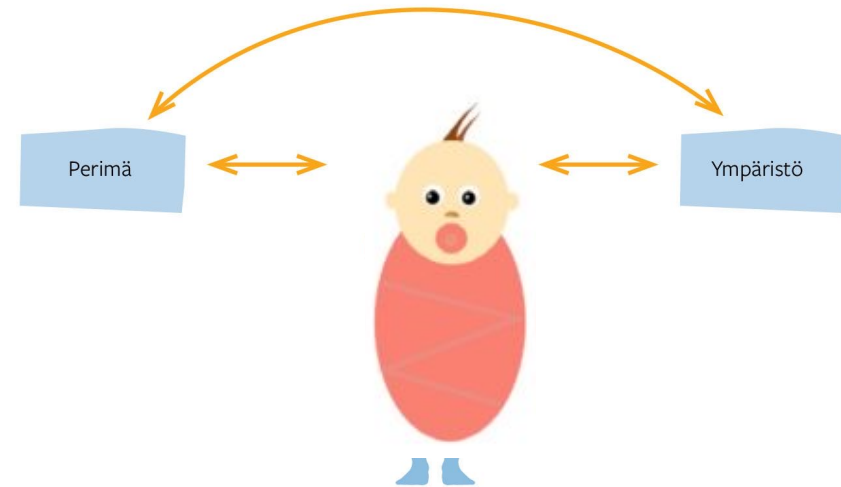
MZ Pairs

Assumed to share **100%** of the same genes. Reared-together in the same family

Same-Sex DZ Pairs

Assumed to share on average **50%** of the same genes. Reared-together in the same family

Biological
Parents

Adoptive
Parents

Tee s. 35 t. 2 tai 5.
Tutustu s. 34 tutkimukseen.

Opiskelijat voi ohjata keskustelemaan ryhmässä sisaruksista esimerkiksi

- Onko ryhmänne jäsenet, joilla on sisaruksia, perheessään esikoisia, keskimmäisiä vai kuopuksia?
- Miten arvelette lapsen aseman sisarussarjassa vaikuttavan lapsen kehitykseen?
- Tuleeko esikoisista erilaisia kuin kuopuksista?
- Entä mitä tapahtuu uusioperheissä, joissa kokoonpano vaihtelee?
- Onko ilman sisaruksia kasvaneella erilainen kehitys kuin sisarusten kanssa kasvaneella?

Minä-kansio TAI Kuvitteellisen lapsen kehitys

Minun kehitykseni

- a) Kuvaile omaa lähiympäristöäsi ja etäympäristöäsi siltä ajalta, kun olit vauva.
- b) Miten arvelet lähi- ja etäympäristön vaikuttaneen kehitykseesi? Onko lähi- ja etäympäristössäsi tapahtunut muutoksia? Millaisia? Milloin? Mitä vaikutuksia muutoksella mahdollisesti on ollut kehitykseesi?
- c) Tunnista, millaisia individualistisen tai kollektivistisen kulttuurin piirteitä kasvatuksessasi on ollut.
- d) Tunnista vanhempiesi kasvatustyyli ja arvioi sen vaikutusta kehityksessäsi.

Kuvitteellisen lapsen kehitys

1. Keksi aluksi lapsellesi sukupuoli, nimi ja etninen tausta sekä kuvaile lapsen lähiympäristöä, etäympäristöä ja kulttuuria, jossa lapsi elää syntymänsä hetkellä. Esimerkiksi missä kaupungissa ja maassa lapsi asuu, onko hänellä sisaruksia, minkälainen on lapsen vanhempien parisuhde, missä vanhemmat käyvät töissä jne. Muista huomioida myös lähi- ja etäympäristön mahdolliset muutokset ja niiden vaikutus lapsen kehityskulkuun.
2. Minkälainen perimä lapsella on? Onko lapsella esimerkiksi jokin synnynnäinen kehityshäiriö tai sairaus? Jos näin, niin muista tuoda tarinasi edetessä esille, miten se mahdollisesti vaikuttaa lapsen myöhempään kehitykseen.
3. Minkälainen kasvatustyyli lapsen perheessä on? Kuvaile, miten kasvatustyyli vaikuttaa lapsen kehitykseen.

Esimerkkejä kehityspsykologisesta soveltamisesta

- **Esimerkki 1:** Ihmisen lähiympäristön muodostavat ne, joiden kanssa on välittömässä vuorovaikutuksessa. (= *psykologinen käsite ja selitys käsitteelle*) Minun lähiympäristöni kuuluivat äiti, isä sekä äidinäitini eli "mumma", joka asui aivan naapurissamme. Lisäksi minulle syntyi pikkuveli, kun olin 1,5 vuoden ikäinen. (= *kuvaus*) Tämän lähiympäristön merkitys kehitykseeni oli varhaisvuosina todella tärkeä, ja olen edelleen läheinen näiden ihmisten kanssa. (= *analyysi*) Etäympäristön vaikutus ihmisen kehitykseen on välillistä. (= *psykologinen käsite ja selitys käsitteelle*) Asuimme perheeni kanssa Liedossa, joka on pieni paikkakunta lähellä Turkua. Äitini hoiti minua ja pikkuveljeäni kotona 3-vuotiaaseen asti. Isäni oli töissä Turussa. (= *kuvaus*)

Elämänviivani

- a) Piirrä paperille viiva, jossa viivan alku on syntymähetkesi. Jatka viivaa ja sijoita viivalle tapahtumia, kuten motorisia ja kognitiivisia taitoja sekä sosiaalisen elämän muutoksia, jotka ovat mielestäsi vaikuttaneet sinun tähänastiseen elämääsi.
- b) Mikä on mielestäsi ollut tähänastisen elämäsi parasta aikaa? Miksi?
- c) Miten toivoisit viivan jatkuvan? Mitä toivot ja odotat aikuisuudelta?

+ ensi tunnille: 1.) Ota mukaan kuva itsestäsi vauvana
2.) Kysy joltakulta sinut tunteneelta tai katso vauvakirjasta, millainen olit vauvana.